

Publicerad 28 sep 2004 10:07

Kabbala - inre utveckling utan guru

Madonna gör det. Demi Moore, Mick Jagger och Donna Karan gör det - nämligen försöker förstå sig själv och tillvaron med hjälp av kabbala. Kabbalan har sina rötter i judisk mystik och kräver att varje individ tar ansvar för sin egen utveckling.

I en bokhandel i centrala Stockholm står en ung kvinna framför hyllan med böcker om kabbala. Hon ser rådvill ut, tittar, bläddrar och funderar.

EXPEDITEN KOMMER fram och frågar om han kan hjälpa till.

- Jag var här för ett tag sedan och då rekommenderade du en speciell bok, men nu minns jag inte vilken det var, säger kvinnan som inte vill uppge sitt namn men säger att hon är 35 år och akademiker.

- Kan det vara den här, undrar expediten och visar fram en bok. Eller kanske den här som jag tror ligger närmast det Madonna håller på med.

Kvinnan skiner upp. För visst är det alla skrivelser i medierna om Madonnas och andra amerikanska jetsetares plötsliga intresse för kabbalan som har inspirerat henne, erkänner hon.

- Jag har alltid varit intresserad av psykologi, yoga och mental träning. Nu vill jag veta vad kabbala handlar om. Men det tycks inte vara så lätt, säger hon, och sneglar på det rika utbudet på hyllan av framför henne.

Nej, det är ingen lätt uppgift att ta reda på vad kabbala är. Kabbalan låter sig inte beskrivas i ord, enligt de aktiva. Den ska upplevas - kännas.

KABBALA ÄR INTE någon religion i egentlig mening, utan en urgammal muntlig judisk berättartradition som utgår från Gamla testamentet och som senare utvecklades till en form av judisk mystik. Den bygger inte på några dogmer, det finns alltså ingen "guru" som säger att si och så ska du göra för att vara rättrogen.

De tidiga kabbalisterna trodde på själavandring. De ansåg, vilket också dagens efterföljare gör, att alla människor är en enda enhet, sammanlänkade i en lång kedja som sträcker sig ända tillbaka till den första människan, Adam. Och att vi alla bär på ett kollektivt arv från våra förfäder och därför också har ett kollektivt ansvar för den värld vi lever i. Därför tror kabbalister inte att en gud styr över människorna, utan att det är "Gud, Skapelsen och Människan" som tillsammans står för utvecklingen.

Kanske skulle man kunna kalla kabbalan för en evolutionsteori - en ständigt pågående utveckling där alla motsatser är beroende av varandra - man/kvinna, ont/gott, svagt/starkt och så vidare - för att utveckling över huvud taget ska kunna ske. Med andra ord kräver kabbalan att varje individ tar ansvar för sin egen utveckling - eftersom det är en förutsättning för att skapa en god värld.

MÅNGA SKULLE säkert beskriva kabbalan på ett annat sätt, uppfattningar och åsikter finns

Författaren Isaac Beshevis Singer överst till vänster, psykoanalytikerna Carl Jung och Sigmund Freud och filosofen Martin Buber har en sak gemensam med Madonna, de har alla på olika sätt låtit sig influeras av kabbala.

det många av - precis som inom de kristna, judiska och muslimska trosbekännelserna, eller inom yoga och meditation.

Kabbalan hade sin storhetstid i norra Spanien med omnejd under medeltiden. När judarna sedan fördrevs från Spanien i slutet av 1400-talet, tog de med sig sina traditioner. På så sätt spred sig kabbalan till övriga Europa och i mötet med gnostisk kristendom, alkemi och grekisk esoterisk filosofi förgrenade den sig ytterligare.

I dag finns både judisk, kristen och grekisk kabbalamysticism. Det spelar med andra ord ingen roll vilken religion man ursprungligen tillhör, kabbala kan utövas av alla - menar de som inte är av judiskt ursprung.

Så vad är det egentligen Madonna, Demi Moore, Mick Jagger, Donna Karan med flera superkändisar håller på med? Och varför bär de ett rött armband och byter ibland till hebreiska namn ?

DET KAN NOG BARA Kabbala Learning Center (KLC), den sektliknande amerikanska organisationen som startat en new age-variant av judisk mystik, förklara. Kabbalan i sig kräver varken armband eller namnbyten.

Tommy Westlund som arbetar i bokhandeln Vattumannen i centrala Stockholm och dessutom är en av Sveriges få aktiva hermetiska kabbalister, skakar leende på huvudet åt "Madonnahajpen", som han kallar trenden.

- Den liknar mer en smart affärsidé. Men om folk blir lyckliga, så är det väl bra.

Och ser man sig omkring i bokhandeln där vi står, så är det många "rörelser" som slåss om att få visa sökande människor den rätta vägen till självförverkligande.

Madonna lär ha sagt i en intervju, att kabbala för henne handlar om att hon ska inse hur litet hennes liv är i det stora hela, men också hur stort hennes liv ändå är.

Hur går kabbala till i praktiken?

- Det beror lite på vilken gren man tillhör. Den ortodoxa judiska falangen tillåter till exempel inga kvinnliga utövare. Det var därför de demonstrerade mot Madonna när hon nyligen besökte Israel.

Hur gör du själv?

- Jag använder symbolen Livets Träd som hjälpmedel.

Han tar fram en bok och visar Livets Träd som ser ut som en geometrisk figur med ett antal ringar som är förbundna med varandra på olika sätt. Figuren är likadan på höger och vänster sida, uppbyggd ungefär som en människas kropp. I varje ring står det ett ord, till exempel "nåd", fast på hebreiska. På motsvarande ring på andra sidan står det "kraft".

- Med hjälp av den här symbolen kan jag hitta mina starka och svaga sidor och hur jag ska få dem i balans. Oftast jobbar jag med den själv, men bäst är det att göra det i grupp tillsammans med andra. Då hjälper man varandra att se och förstå bättre, tycker jag.

Formen av kabbala med Livets Träd finns omskriven på svenska i Will Parfitts bok "Kabbala" (Forum 1997). Där beskrivs vad man kan kalla en modern syntes av gammal judisk mystik, österländska trosföreställningar, västerländsk magi och modern psykoanalys.

ENLIGT WILL Parfitt ger kabbala individen möjligheter att arbeta med symboler, myter och drömmar - alltså inte de symboler, myter och drömmar som är baserade på en fast och färdig beskrivning, utan på dem som vi själva ser och upplever.

Eller för att använda författarens egna ord:

"En av de värdefullaste sidorna hos kabbalan är att vi inte måste ´tro´, det viktigaste är vad vi ´upplever´."

Så det är kanske inte så konstigt att kända personer som författaren Isaac Bashevis Singer, psykoanalytikerna Sigmund Freud och C G Jung, filosofen Martin Buber med flera namnkunniga genom tiderna har låtit sig påverkas av kabbala.

- Därför är kabbalan också användbar för människor som arbetar med andra på ett terapeutiskt sätt, säger Tommy Westlund.

Men de som vill lära mer om mysticism och den ursprungliga judiska kabbalans historiska utveckling, bör läsa Gersholm Scholems bok "Den judiska mystiken" (Symposium, 1994). Det är ett gigantiskt forskningsarbete som författaren har gjort. I boken nystar han upp alla de otaliga trådar som under århundraden vävts in i varandra av tänkare, filosofer, rabbiner och teologer. Själv skriver han, kanske som en reservation:

"Den historiker som ger sig i kast med att förklara så invecklade förhållanden som de som rör kabbalan måste ta sig i akt för att inte träffas av Byrons ironiska fråga: ´Vem kommer nu att förklara förklaringen?´ "

MED ANDRA ORD, mysticism har alltid fascinerat människor. Att kabbala nu har blivit trendig kan kanske förklaras med människors behov av att ständigt söka nya vägar för sitt välbefinnande, tror Tommy Westlund.

Awiwa Keller, awiwa.keller@dn.se

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt.